

Dni európskeho kultúrneho dedičstva 2021 v knižnici

V rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré majú v roku 2021 tému „Dedičstvo pre všetkých,“ pripravila ilavská knižnica podujatia so spoločným názvom Majstri v knižnici. Prvé sa uskutočnilo v stredu 22. septembra. Pozvanie do knižnice prijali dvaja páni, v minulosti zamestnanci hornonitrianskych baní, obaja však majú už desaťročia aj zaujímavé hobby.

MILAN LÁTKA sa venuje ručnej výrobe pastierskych nožov. Sú to bohato zdobené repliky nálezov z rôznych regiónov Slovenska, ktorých vlastní už takmer stovku. Ako nám povedal: „**Všetci na Slovensku vieme, že čo dedina, to iná košela, iný kroj, no môžeme sa pochváliť aj tým, že každý región mal aj vlastné dekorovanie nožíkov.**“ Rúčky sú vyrobené väčšinou z dreva ovocných stromov a ornamente na nich sú

vylietvané tekutým cínom. Ukázal nám nôž, aký sa používal v Ilave a ďalší v Iliavke. Pôvodné čepele sa bežne recyklovali zo zlámaných nožov, využili sa aj zlomené kopy. Teraz majster používa hlavne nožiarsku nerez. V minulosti sa tieto nožiky používali na bežné práce pri chovoch oviec, spracovanie mäsa, prípadne ako zbraň (nosili sa pripevnené na boku pastierskej kapsy). V dnešných časoch sú skôr vhodným darom

Tvorbu Heleny Drestovej obdivovali v knižnici aj klienti CSS Sloven Slávnica.

Milan Látka vlastní už takmer stovku nálezov z rôznych regiónov Slovenska.

pre ľudí, čo vedia oceniť precíznu ručnú robotu. O tom sa mohli presvedčiť aj návštevníci knižnice, jednotlivé techniky im majster ochotne predviedol.

FRANTIŠEK HRDÝ je predsedom príviedzkej pobočky Slovenskej numizmatickej spoločnosti. V knižnici bol pripravený záujemcom, prípadne vlastníkom mincí či bankoviek poradiť, ako začať so zberateľskou činnosťou, alebo akú hodnotu majú ich cenosti. Ľudia si totiž často myslia, že každá stará minca musí byť aj drahá.

HELENA DRESTOVÁ prijala pozvanie na druhé podujatie do knižnice. Majsterka ľudového remesla, zberateľka a milovníčka ľudovej kultúry žije a tvorí v blízkej obci Horná Poruba, osada Štyri Lipy. V roku 1995 absolvovala kurz paličkovanej čipky a odvtedy nepretržite tvorí krásne nežné dekorácie. Snaží sa o zachovanie tradičných vzorov z rôznych kútov Slovenska, hlavne zo Španej Doliny, ale dáva priestor aj vlastnej fantázii. Je členkou Klubu paličkovanej čipky v Novej

Dubnici. Vždy ochotná podeliť sa o nadobudnuté skúsenosti s každým, kto má záujem niečo nové sa naučiť. V knižnici predviedla svoje majstrovstvo s čipkárskymi paličkami, chodí však aj na festivaly, na Slovensku i v zahraničí (ČR, Poľsko, Chorvátsko). Venuje sa aj ďalšej veľkej vášni, renovácii ľudového odevu. Vyprala, ošetrila desiatky košiel, rukávco, sukni a iných odevných častí z bohatej zbierky nášho múzea i súkromných zberateľov. Spani Helenkou si na ďalšej strane mesačníka v rubrike Na slovičko môžete prečítať podrobnejší rozhovor.

V knižnici sme tiež prezentovali prvú várku kníh zakúpených z tohtoročného grantu z Fondu na podporu umenia, ďalšie sú na ceste. Máte sa na čo tešiť!

Dni európskeho kultúrneho dedičstva (DEKD) sú podujatím, ktoré vzniklo v roku 1985 z iniciatívy Rady Európy. Slovenská republika sa pripojila v roku 1993 a každoročne sa konajú počas mesiaca september.

-ot-

Nový dokumentárny film o vzácných ľuďoch z nášho regiónu

Jakub Cíbik mal u nás v dome kultúry dve výstavy fotografií a pred siedmimi rokmi sme premietali jeho film *Biele Karpaty - kráľovstvo strážené Vršatcom*. Vtedy bola zasadačka plná a po premietaní nasledovala živá diskusia.

Odvtedy tento mladý muž, ekológ, ochranár a fotograf, absolvent Katedry ekológie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave ukončil aj doktorandské štúdium a medzitým stihol natočiť ďalší zaujímavý dokument. Jeseň 2021 tak absolvuje prezentovaním filmu „Bielokarpatský ovocný poklad v našom kraji“, premietal sa vo viacerých mestách a dedinách, i v jeho rodnom Púchove. Je to v neľahkom čase pandémie,

kedy je aj návštevnosť podujatí slabšia, tak ako aj teraz v našom meste. Dokument sme za účasti autora premietli v piatok 8. októbra.

Film nás previedol krajinou domova. Nádherné až mystické zábery na lúky, poľné cesty, sady, staré stromy - akcenty vidieckej krajiny. A čo ma teší, videli sme aj ľudí, vďaka ktorým ešte stále zostávajú živou súčasťou Bielych Karpát. Ich mená, ktoré vo filme zazneli si už nepamätám, čo pretrváva, je pocit vďačnosti za to, čo robia. Putujú krajinou od Myjavy až po Lednicu a objavia zabudnuté odrody, zakladajú dlhoveké sady. Zachraňujú staré stromy, koruny ktorých ukrývajú nekonečné množstvo chutí a vôní, ale aj vzácne prírodné bohatstvo či neopakovateľné životné

príbehy. V následnej diskusii sme sa dozvedeli zaujímavé veci nielen o tom, ako film vznikol, ale aj o krajine v minulých časoch. Spomeniem napríklad, že seno z bielokarpatských lúk sa vozilo na krmenie pre kone až do Viedne, také bolo kvalitné, plné liečivých bylín a lúčnych kvetov. Alebo, že keď gazdovia spracúvali seno, semená, ktoré zostali vypadané v stodole na zemi, pozametali a rozosiali naspäť na lúku a podobne.

Film sa zrejme bude premietiť aj vo verejnoprávnej televízii, tak si ho budete môcť pozrieť aj z pohodlia domova. Dá sa však zakúpiť od autora, všetky informácie nájdete na www.jakubicibik.sk a <https://ovocnystrom.sk/>

(O. Tomášová)